

SHIGELLA

Allmänfarlig sjukdom.

Orsakas av *Shigella* (*S.dysenteriae*, *S.flexneri*, *S.boydii*, *S.sonnei*)

Läkarinformation

2004-07-01

1. Laboratoriediagnostik

Faecesodling, se lokala laboratorieanvisningar. Faecesprover skall nå laboratoriet så snabbt som möjligt, helst inom ett dygn. Provet förvaras i kylskåp i väntan på transport.

2. Smittvägar

Fekal-oral smitta. Förekommer bara hos människa. I Sverige oftast importfall men inhemska fall finns. Hög smittsamhet (10-100 bakterier kan räcka för smitta) gör att sekundär kontaktsmitta i familj och daghem förekommer, speciellt när små barn är smittade. Utlandssmitta vanligen via livsmedel och vatten. Även i Sverige kan livsmedel/vattenburen smitta förekomma.

3. Inkubationstid

Vanligen 1-3 dygn, (1-6 dygn).

4. Patienten

Så länge bakterien kan påvisas i feces är patienten smittsam. Risken för smitta är dock störst i det akuta skedet. Efter 3 veckor är 50 % smittfria utan behandling. Långvarigt bärarskap är ovanligt. Man bör vara generös med antibiotikabehandling vid shigellainfektion eftersom den är smittsam och lätt att eradikera med antibiotika. Personer med riskyrke samt förskolebarn bör behandlas omgående av epidemiologiska skäl.

Som riskyrken betraktas:

- Personer som yrkesmässigt bereder eller hanterar oförpackade livsmedel.
- Personer som yrkesmässigt vårdar spädbarn eller patienter med nedsatt immunförsvar.

Behandling: Val av preparat är beroende av aktuell resistens. Kontakta infektionsspecialist för råd om eventuell behandling, preparatval och behandlingstidens längd.

Vid riskyrke enligt ovan resp. hos barn i barnomsorg bör smittfrihet dokumenteras med tre konsekutiva negativa kontrollodlingar (högst ett prov per dag). Om antibiotika givits påbörjas provtagningen en vecka efter kurens slut.

Hygienråd som vid fekal-oral smitta (se smittskyddsbladet "Hygienråd vid tarmsmitta"). Patient med diarréer sjukskrivs. Smittbärare med riskyrke får inte utföra sitt normala arbete. De bör i första hand omplaceras. Om detta ej är möjligt får de avstängas av behandlande läkare med stöd av Smittskyddslagen. Vid avstängning utgår ersättning enligt lagen om ersättning till smittbärare (motsvarar sjukpenning). Förskolebarn som är smittbärare får inte vistas på daghem. De flesta övriga kan syssla med ordinarie arbetsuppgifter resp gå i skolan. Förutsättningen är att de kan följa givna förhållningsregler.

5. Smittspårning/åtgärder

Kartlägg: yrke och arbetsplats? familjemedlemmars yrke? daghem? skola? ätit ute? ”misstänkt” maträtt (ssk råa grönsaker, frukt, vatten, glass, salladssås)? utlandsresa (datum, resmål, ressätt, hotell, arrangör)? kan andra ha blivit smittade? sjukdomsfall i omgivningen? Åtgärder: om misstänkt inhemsk smittkälla i livsmedel, på restaurang eller dylikt - viktigt med snabb kontakt med miljö- och hälsoskyddsförvaltning/motsvarande för att man skall kunna säkra livsmedelsprover m.m.

Om patienten varit i arbete med livsmedel vid insjuknandet kontaktas miljö- och hälsoskyddsförvaltning/motsvarande:

- tillse att personer som kan ha smittats av samma smittkälla och kontakter till indexfallet som kunnat bli sekundärsmittade (t ex familjemedlemmar) informeras och provtas.
- symptomfri nära kontakt med riskyrke kan enligt lagen avstängas i väntan på odlings svar.
- daghem kontaktas om barnet varit där dagarna före insjuknandet, i så fall provtagning på personer med symptom.

Om smittförande barn i skola - kontakta skolhälsovården.

- ge hygienråd (se smittskyddsbladet ”Hygienråd vid tarmsmitta”) och förhållningsregler (se ”SHIGELLA, patientinformation och förhållningsregler”).
- tag gärna kontakt med smittskyddsläkaren respektive kommunens miljö- och hälsoskyddsförvaltn/motsv.

6. Anmälan

Anmälan till smittskyddsläkaren och Smittskyddsinstitutet (SMI) även om typning inte är färdig. Insändes på därför avsedd blankett. Glöm inte att ange vilka smittskydds- och smittspårningsåtgärder som vidtagits och vilka förhållningsregler som patienten fått. Ring smittskyddsläkaren vid anhopning av fall eller risk för omfattande smittspridning. Smittfrihet behöver ej anmälas till smittskyddsläkaren.

7. Kriterier för anmälan enligt smittskyddslagen

Laboratieverifierade fall. Fynd av Shigella i något odlingsprov.
Ange serotyp om denna är känd.